

“Agent X heeft nu een naam”

Frankrijk brengt vandaag militair eerbetoon aan Hasseltse kapper-spion Massy

HASSELLT - Voor het eerst krijgt de vermoorde Hasseltse spion-kapper-oorlogsheld Frans Massy (1881-1918) internationaal eerbetoon aan zijn grafmonument op het Oude Kerkhof in Hasselt. Het Franse 152ste infanterieregiment brengt hulde vandaag. De Fransen weten pas recent dat Massy de cruciale inlichtingen leverde om een bloedige WO1-veldslag in de Elzas te kunnen winnen.

Jan BEX

Frans Massy? Er is een straat naar hem genoemd tussen Astridlaan en Stationsplein en dan zal het veruit ophouden qua parate kennis bij de meeste Hasseltaren. “Iedereen kent de straat, maar niemand het verhaal van Frans Massy. Nochtans heeft hij een bloedige veldslag in de Elzas tussen de Duitsers en de Fransen in het voordeel van de Fransen doen kantelen”, vertelt militair en heemkundige Kris Leenaers uit Kuringen.

Les Diables Rouges

Soms komen beroep en hobby samen. Dat gebeurde toen Leenaers, 1ste korporaalchef bij de 1ste Carabiniers-Grenadiers in Leopoldsburg, met een delegatie in opdracht van Defensie vorig jaar het 152ste regiment bezocht in Colmar in de Elzas. “Met bijnaam *Les Diables Rouges*, de Rode Duivels dus. Hun kazerne ligt in de Rue des Belges. Het werd helemaal te gek toen ze hun traditieszaal lieten zien, gebruikelijk bij internationale contacten tussen militairen. Bij de Franse kolonel valt de term *Hartmannswillerkopf*, hun meest heldhaftige slag op een berg in de Vogezen. Een slag waar ze hun bijnaam aan danken. De Duitsers noemden die van het 152ste *die Roten Teufel* omdat hun blauwe uniformen rood zagen van het bloed en ze toch de Duitse stellingen op de berg bleven bestormen.” “Ik vroeg aan de kolonel: ‘Maar weet u wie uw regiment aan de informatie heeft geholpen om die slag te helpen winnen voor de Fransen?’ Neen dus. Toen heb ik het verhaal verteld van Frans Massy.”

Kapper-spion

Frans Massy was een kapper. Kappers moeten beroepshalve goed kunnen babbelen. En Frans Massy was een goede kapper. In dat kapsalon kwamen tijdens de Eerste Wereldoorlog ook Duitse militairen. “Hasselt was een ruststad voor Duitse soldaten”, weet Kris Leenaers. “Wat de Duitsers niet wisten, is dat Massy een agent was binnen spionagenetwerk *The Cereal Company*. Een

actief netwerk waarvan het Limburgse hoofdkwartier in Neerpelt lag. In de eerste maanden van 1915 woedde die slag in de Elzas hevig. Duitse ulanen kwamen hier rusten. Getuigen vertelden dat Massy altijd over de familie thuis begon om de soldaten aan het praten te krijgen. Altijd de zwakke plek bij soldaten. Dan beginnen ze vaak op scheppen.”

Agent X

“Zo vertelde een Duitser, wiens familie in de Elzas woonde, dat zijn familie bijna gek werd van het aanhoudende kanongebulder. Een spion spist dan de oren. Uiteindelijk zou de ulaan de volgende dag een postkaart achterlaten bij die sympathieke *Friseur*. Daarop was het dorp van zijn ouders te zien. Maar op die foto stonden ook de plekken aangegeven waar de Duitsers hun kanonnen hadden opgesteld.” “Met die informatie spoedde Massy 's avonds naar het hoofdkwartier in Neerpelt. Daar werd een schets gemaakt van de prentkaart met bijhorende inlichtingen erbij. Die informatie werd gesmokkeld over De Draad, de elektrische afrastrering tussen België en Nederland, en belandde in Rotterdam, toen een spionagehoofdkwartier voor geallieerden. Twee weken later kregen de Fransen die vitale informatie. Het zou hen helpen de slag om die strategische heuvel met uitzicht op de Rijnvallei uiteindelijk te winnen. Voor de Fransen kwam die inlichting van een anonieme agent, een Agent X. Nu heeft Agent X een naam en komen ze hulde brengen.”

Gefolterd

Met Frans Massy zal het niet goed aflopen. In 1918 wordt hij even de leider van *The Cereal Company*. “Vermoed wordt dat zijn naam gevallen is bij een arrestatie. De Duitsers begonnen Massy te verdenken, al hadden ze geen hard bewijs. In oktober 1918 arresteerden ze hem toch, samen met zijn vrouw Clara. Zij werd de dag nadien vrijgelaten. Massy zal het niet overleven. Duitse bronnen zeggen dat hij zelfmoord heeft gepleegd. Andere bronnen hebben het over foltering, waaraan hij bezweken is, in de gevangenis van Hasselt. Uiteindelijk werd hij door de Duitsers dood achtergelaten op de stoep voor zijn zaak waar zijn vrouw Clara hem vond op 7 oktober 1918.” De oorlog zou nog een maand duren. In 1945 kreeg Massy zijn eigen straat in Hasselt.

→ Internationale herdenking Frans Massy vandaag vanaf 10 uur aan het Oud Kerkhof in Hasselt.

Getuigen vertellen dat Massy altijd over de familie thuis begon om de soldaten aan het praten te krijgen

Kris LEENAERS

Kris Leenaers bij het grafmonument van Frans Massy (foto inzet) op het Oud Kerkhof in Hasselt. Hier wordt de spion vandaag gehuldigd. FOTO TP